

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet
Landbrug
Slotholmsgade 12
1216 København K
(Sendt elektronisk: mfvm@mfvm.dk & amm@mfvm.dk)

Vingsted, den 18. februar 2019.

Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger vedrørende forslag til ændring af bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering - J.nr. 2018-11783:

På vegne af DSF og DN takker vi for muligheden for at afgive bemærkninger til udkast til ændring af gældende bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Vi vil indledningsvist gøre opmærksom på en række tidligere fremsendte høringssvar som vore organisationer har fremsendt vedrørende kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering. Disse høringssvar er vedhæftet som en række bilag.

Bemærkninger til det fremsendte udkast.

I høringsbrevet står:

Tilskudsordningen, der har eksisteret siden 2013, har til formål at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder. Vandløbsrestaureringsindsatsen fremgår af bekendtgørelsen om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (nr. 1521 af 15. december 2017) og miljømål fremgår bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster (nr. 1522 af 15. december 2017).

Der foreslås følgende ændringer i kriteriebekendtgørelsen (fremhævet med gult i udkastet):

1. § 3, som i den gældende bekendtgørelse er § 2, stk. 2, er præciseret, idet bestemmelsen jævnlige har givet anledning til tvivl.

2. EU's Revisionsret har i forbindelse med revision af et vandløbsrestaureringsprojekt afgjort, at en kommunal egenfinansiering skal medtages i vurderingen af projekternes omkostningseffektivitet. Dette er derfor præciseret i § 4, stk. 2, § 7, stk. 1, nr. 3 og § 10.

3. Der er tilføjet et nyt kriterium i § 7, st. 1, nr. 2, om, at projektet skal bidrage tilstrækkeligt til opfyldelse af formålet med vandløbsrestaureringen.

4. Bilaget med vejledende referenceværdier for vurdering af omkostningseffektivitet er ændret.

Vi vil kommentere ovenstående punkter i rækkefølge.

Ad. 1 Ingen bemærkninger

Ad. 2 At EU's Revisionsret skal have truffet denne afgørelse finder vi tankevækkende og problematisk. Vi anbefaler at der udarbejdes en vejledning om tilskud til kommunale projekter om vandløbsrestaurering, for derved at give kommunerne en mulighed for at vurdere hvornår et bidrag skal regnes med og indgå i beregning om omkostningseffektivitet.

Sammenholdt med de foreslåede referenceværdier og den faktor 1,5 der kan anvendes, bliver det uagtet der er sket en stigning i de vejledende referenceværdier endog meget vanskeligt at holde sig indenfor rammen.

(Kommenteres yderligere i sidste del af bemærkningerne til Udkastet.)

Ad. 3 Kriteriet er: **Projektet bidrager tilstrækkeligt til opfyldelse af formålet, jf. § 1, stk. 2.**

Formålet:

§ 1 Stk. 2. Formålet med kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Vi vil igen anbefale at DTU-Aqua inddrages i vurderingen af om projektet bidrager tilstrækkeligt til opfyldelse af formålet. Den anvendte formulering leder tanken hen på et skøn. Ved at inddrage fagligheden og ekspertisen på området, vil et ord som tilstrækkeligt, kunne erstattes af med bedste faglige viden og derved er der en større sikkerhed for at de afsatte midler anvendes efter bedste faglige viden.

Vi vil anbefale at DTU Aqua skal høres i forbindelse med udvælgelse af alle projekter. En lightudgave kunne være at få DTU-Aqua til at opstille en række kriterier/anbefalinger som skulle følges i forbindelse med udarbejdelse af ansøgninger og udarbejdelse af detailprojekter.

Vi mener det vil være virkeligt omkostningseffektivt at bruge den bedste fiskerifaglige viden. Styrelser fremhæver i mange sammenhænge, netop DTU-Aqua pga. deres grundlæggende og høje kompetencer vedrørende fiskepleje og fiskeri i ferskvand. De er en forskningsinstitution og er landets fremmeste eksperter hvad angår **genopretning af gydepladser og passager for fisk** – som er en væsentlig del af den kommende bekendtgørelses formål jf. § 1, stk. 2.

Ad. 4 Vi finder opskrivning af de vejledende referenceværdier for vurdering af omkostningseffektivitet er ændret til et højere beløb, som en positiv ændring. Men problemet er den samlede ramme.

Som der står i forslaget § 10 sidste afsnit:

Hvis ændringen vedrører kommunal egenfinansiering i forbindelse med den fysiske gennemførelse af et projekt, kan et samlet beløb (tilskud og egenfinansiering) på mere end 1,5 gange den vejledende referenceværdi anses som omkostningseffektivt, hvis det vurderes at stå i rimeligt forhold til projektets indhold og effekt.

I høringsbrevet står flg.:

Vedr. ændring af bilaget med vejledende referenceværdier: Bilaget, der lægges til grund ved vurdering af projekternes omkostningseffektivitet, er ændret. Samlet set er der tale om en forholdsvis på i gennemsnit 1/3. Referenceværdierne er især hævet for de mindre vandløbsstrækninger og mindre restaureringstyper, som generelt har været svære at gennemføre omkostningseffektivt. For de mindre vandløb er referenceværdien for forundersøgelser hævet til 15 % af den samlede projektomkostning, da det vurderes, at mange projekter vil kunne gennemføres, hvis de blev forundersøgt. Ændringen af referenceværdierne har baggrund i afslag på konkrete projektansøgninger, grundet for høje priser. Det har vist sig, at de nuværende referenceværdier hæmmer fremdriften under ordningen, hvorfor ændringen skal bidrage til at understøtte fremdrift i vandløbsrestaureringsindsatsen.

De økonomiske rammer

Vi vil gøre Departementet opmærksom på et forhold som vi finder må ændres i bekendtgørelsen. Vi frygter at der ikke kommer afløb for det afsatte beløb med det foreliggende udkast til bekendtgørelse. Det drejer sig om præcisering af Udkastets § 6 Stk. 2 som er enslydende med § 7. Stk. 2.

I efteråret 2018 var status på vandløbsindsatsen ifølge Miljøstyrelsen følgende:

Til gennemførelsen af Vandområdeplan 2015-2021 er der afsat ca. 630 mio. kr. inklusive overførte midler fra Vandplan 1.

Der er indstillet tilsagn for:

- A) Forundersøgelser 16 mio. kr.
- B) Gennemførelser 35 mio. kr.

I alt 51 mio. kr. Men der er tilbageløb fra tidligere tilsagn som annulleres, derfor er nettoforbruget mindre end 51 mio. kr.

Vi frygter at de afsatte midler ikke bliver brugt. Midlerne er afsat til gennemførelse af 1550 vandområder. Midlerne bliver brugt i takt med at vandområdeplanerne gennemføres. Der er ikke ekstra midler, hvis kommunerne ikke når at gennemføre indsatserne og mere end halvvejs i vandområdeplan 2 er der forbrugt mindre end 10 %.

I Udkastet står i § 6 Stk. 2 og § 7 Stk. 2 enslydende tekst:

Et ansøgt beløb på mere end 1,5 gange den vejledende referenceværdi kan efter en konkret vurdering anses som omkostningseffektiv i følgende tilfælde:

- 1) Projektet omfatter fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen tidligere har fået tilsagn om tilskud efter en statslig tilskudsordning til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.*
- 2) En gennemførelse af projektet vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vandløbsrestaureringen.*

Vi er helt uforstående over valget af indhold i § 6 og 7 stk. 2.

Hvorfor er det alene ved spærringer, der er placeret ved et dambrug som er opkøbt *efter en statslig tilskudsordning til opkøb af retten til opstemning af vandløbet*, hvor et ansøgt beløb kan overskride 1,5 gange den vejledende referenceværdi?

Vi er nu omkring midtvejs i de 3 vandområdeplanperioder. De spærringer der er fjernet eller hvor der er skabt passage ved et omløb, har været de nemme og dermed omkostningslette. Vi er nu kommet dertil hvor der er større udfordringer i forhold til at fjerne stemmeværker/skabe passage. Derfor virker det mystisk at det er spærringer ved dambrug der er opkøbt der alene er nævnt. Vandløbenes flora og fauna skelner ikke ved spærringer ved dambrug, vandkraftværker, vandmøller, indvinding af vand til voldgrave etc. Det væsentlige er at der skabes passage og det gøres efter bedste faglige vurdering.

Vor anbefaling er derfor at der udarbejdes en oversigt over væsentlige spærringer i danske vandløb. DTU-Aqua har den nødvendige viden, der kunne desuden med fordel opstilles et pointsystem for udvælgelse af om et projekt kan overskride et beløb på mere end 1,5 gange den vejledende referenceværdi og alligevel oppebære tilskud.

Der kan nævnes en hel række spærringer som falder udenfor Stk. 2 1) men som kan falde ind under Stk. 2 2). Denne er blot gummiagtig og ikke administrativt anvendelig for sagsbehandlere i kommunerne samt de interesser der er for at sikre bedre vandløb uden spærrende opstemninger.

Vi har de 2 væsentligste spærringer ved Tange sø i Gudenåen samt spærringen ved Holstebro vandkraftssø i Storåen.

Desuden er en række mindre spærringer som ikke er løst og som med udkastet sandsynligvis ikke bliver det:

- Spærringen ved Fyllested Mølle Stor Å i Middelfart kommune spærring ODE-1217
- Spærringen ved Juellingsholm i Omme Å i Billund kommune
- Spærringen ved Binderup Å i Aalborg kommune AAL-1065
- Spærringen i Villestrup Å ved Willestrup Gods i Mariager Fjord kommune
- Spærringen i Sæby Å ved Sæby vandmølle

En sammenligning af beløb fra 2015 og 2019

Afslutningsvis vil vi sammenligne den økonomiske ramme med dette udkast og den ramme der blev lagt til grund med bekendtgørelse BEK Nr. 370 af 08/04/2015 sammenlignet med den nu forhøjede ramme i udkast til bekendtgørelse:

BEK nr. 370 af 08/04/2015:

Bilag 1

Vejledende referenceværdier for vandløbsrestaureringsindsatser

Vejledende referenceværdier er gennemsnitsværdier, der beskriver, hvad det typisk vil koste at gennemføre de forskellige indsats typer omkostningseffektivt.

Referenceværdier for projekter, hvor detailprojektering sker i forbindelse med gennemførelsen

	Forundersøgelse	Gennemførelse
Gydegrus og sten		
Type 1 vandløb – op til 2 meters bredde	4.000 kr./km	16.000 kr./km
Type 2 vandløb – mellem 2 og 10 meters bredde	6.000 kr./km	34.000 kr./km
Type 3 vandløb – mere end 10 meters bredde	8.000 kr./km	72.000 kr./km
Spærringer	3.000 kr./km	21.000 kr./km
	opstrøms strækning	opstrøms strækning
Rørlægning	3.000 kr./km	30.000 kr./km
	opstrøms strækning	opstrøms strækning

Referenceværdier for projekter, hvor detailprojektering indgår i forundersøgelsen

	Forundersøgelse	Gennemførelse
Gydegrus og sten		
Type 1 vandløb – op til 2 meters bredde	8.000 kr./km	12.000 kr./km
Type 2 vandløb – mellem 2 og 10 meters bredde	12.000 kr./km	28.000 kr./km
Type 3 vandløb – mere end 10 meters bredde	16.000 kr./km	64.000 kr./km
Spærringer	6.000 kr./km	17.000 kr./km
	opstrøms strækning	opstrøms strækning
Rørlægning	6.000 kr./km	27.000 kr./km
	opstrøms strækning	opstrøms strækning

Udkast til ny bekendtgørelse:

Tabeller med vejledende referenceværdier for punktbaserede restaureringer

Vejledende referenceværdier for punktbaserede restaureringer uden detailprojektering, kr./styk eller kr./km opstrøms strækning. F: Forundersøgelse E: Etablering			
Vandløbsrestaureringstyper/grupper	Vandløbstypologi		
	Type 1 vandløb Op til 2 meters bredde	Type 2 vandløb Større end 2 og op til 10 meters bredde	Type 3 vandløb Mere end 10 meters bredde
Sandfang	F: 3.000 kr./styk E: 24.000 kr./styk	F: 6.800 kr./styk E: 54.400 kr./styk	Ingen sandfang i type 3 vandløb
Okkerrensning	F: 75.000 kr./styk E: 600.000 kr./styk	F: 150.000 kr./styk E: 1.200.000 kr./styk	Ingen okkerrensningsanlæg i type 3 vandløb
Fjernelse af fysiske spærringer	F: 8.250 kr./km opstrøms strækning E: 41.250 kr./km opstrøms strækning		

Vejledende referenceværdier for punktbaserede restaureringer inklusiv detailprojektering, kr./styk eller kr./km opstrøms strækning. F: Forundersøgelse E: Etablering			
Vandløbsrestaureringstyper/grupper	Vandløbstypologi		
	Type 1 vandløb Op til 2 meters bredde	Type 2 vandløb Større end 2 og op til 10 meters bredde	Type 3 vandløb Mere end 10 meters bredde
Sandfang	F: 6.000 kr./styk E: 27.000 kr./styk	F: 13.600 kr./styk E: 61.200 kr./styk	Ingen sandfang i type 3 vandløb
Okkerrensning	F: 150.000 kr./styk E: 675.000 kr./styk	F: 300.000 kr./styk E: 1.350.000 kr./styk	Ingen okkerrensningsanlæg i type 3 vandløb
Fjernelse af fysiske spærringer	F: 13.750 kr./km opstrøms strækning E: 46.750 kr./km opstrøms strækning		

Et regneeksempel til sammenligning af rammebeløb i 2015 og i 2019, hvor en spærring skal fjernes og det betyder frilægning af 25 km vandløb:

Uden detailprojektering 2015 tal.

Forundersøgelse 25 x 3.000,-kr. 75.000,- kr.

Gennemførelse 25 x 21.000,- kr. 525.000,- kr.

I alt 600.000,- kr.

Dette tal kunne så multipliceres med faktor 5 og være omkostningseffektivt i alt 3.000.000,- kr.

Inklusive detailprojektering i forundersøgelsen -2015

Forundersøgelse 25 x 6.000,-kr. 150.000,- kr.

Gennemførelse 25 x 17.000,- kr. 425.000,-kr.

I alt 575.000,- kr.

Dette tal kunne så multipliceres med faktor 5 og være omkostningseffektivt i alt 2.875.000,- kr.

Uden detailprojektering udkastets tal.

Forundersøgelse 25 x 8.250,-kr.	206.250,- kr.
Gennemførelse 25 x 41.250,- kr.	1.031.250,- kr.
I alt	1.237.500,- kr.

Dette tal kunne multipliceres med faktor 1,5 og være omkostningseffektivt i alt 1.856.250,- kr.

Inklusive detailprojektering udkastets tal.

Forundersøgelse 25 x 13.750,-kr.	343.750,- kr.
Gennemførelse 25 x 46.750,- kr.	1.168.750,-kr.
I alt	1.512.500,- kr.

Dette tal skal multipliceres med faktor 1,5 og være omkostningseffektivt med i alt 2.268.750,- kr.

Ovenstående regnestykke viser at rammebeløbene uagtet at de som beskrevet i høringsbrevet er hævet med 30 % ligger markant under hvad der var gældende med 2015 bekendtgørelsen.

Dette skal ses i sammenhæng med stigende priser på ydelser og materialer samt det væsentligste faktum, at det er de vanskeligste og dermed omkostningstunge spærringer der er tilbage at løse.

Med venlig hilsen,

Henning Mørk Jørgensen
havbiolog
vandpolitik - å, sø og hav
+45 3119 3235, hmj@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 Copenhagen

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent
Danmarks Sportsfiskerforbund